

**UNIVERZITET U NOVOM SADU
TEHNIČKI FAKULTET "MIHAJLO PUPIN"**

**Snežana Babi Kekez
Ivan Tasi**

DIDAKTIKA

ZRENJANIN, 2012

Naziv udžbenika: DIDAKTIKA

Autori:

Dr Snežana Babi Kekez, docent, Tehni ki fakultet „Mihajlo Pupin“, Zrenjanin

Dr Ivan Tasi , docent, Tehni ki fakultet „Mihajlo Pupin“, Zrenjanin

Recezeni:

Dr Grozdana Gojkov, redovni profesor, akademik

Dr Dijana Vican, redovan profesor

Dr Dragana Glušac, vanredni profesor

Za izdava a:

Dr Milan Pavlovi , redovni profesor i dekan Tehni kog fakulteta „Mihajlo Pupin“, Zrenjanin

Kompjuterski slog i prelom:

Msc Jelena Tasi

Korice:

Msc Jelena Tasi

Odlukom Nau no nastavnog ve a Tehni kog fakulteta "Mihajlo Pupin" od

18.04.2012.,prihva eno kao fakultetski udžbenik

Štampa:

DOO GRAFOPANONIJA

ZRENJANIN

Tiraž: 200 primeraka

CIP – Katalogizacija u publikaciji

Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

37 . 02 (075 . 8)

Babic Kekez, Snezana

Didaktika /, Snežana Babi Kekez ,Ivan Tasi . – Zrenjanin:

Tehni ki fakultet „Mihajlo Pupin“, 2012 (Zrenjanin :

Grafopanonija). -151 str. : ilustr.; 24 cm. - (Biblioteka Udžbenici/

Tehni ki fakultet "Mihajlo Pupin" , Zrenjanin ; 167)

Tiraž 200

ISBN 978-86-7672-163-4

1.Tasic, Ivan

a) Didaktika

COBISS.SR - ID 271629575

PREDGOVOR

Udžbenik Didaktika, namenjen je studentima nastavnih fakulteta, studentima pedagogije i studentima edukacijskih fakulteta koji se pripremaju za budući nastavni poziv. Pored toga, udžbenik Didaktika namenjen je svima koji se bave vaspitanjem i obrazovanjem mladih i odraslih, kako bi im olakšao rad i snalaženje u nastavnom procesu koji od njih traži savremeno društvo. Nastavni rad je jako složen i odgovoran, iziskuje maksimalnu psihofizičku aktivnost osoba koje se njima bave. Istovremeno, nastava kao društveno-istorijska kategorija zahteva permanentno praćenje u napredovanju razvoja društva, a samim tim i usklađivanje vaspitno-obrazovnog rada sa vaspitanicima.

Iskustva nam govore da veliki broj mladih ljudi tokom školovanja nije dovoljno savladao učenje "učenja". Učenje je složen psihološki proces, najteža mentalna aktivnost. Često od dece se traži da nauče određene sadržaje za koje nemaju interesovanja, ni sposobnosti, koji su im nerazumljivi za shvatanje. Takođe, često se u školskom učenju vrednuju samo znanja određene činjenice i generalizacije, ne vode računa o ostalim faktorima koji su bitni za proces učenja, kao što su: radne navike, interesi, sposobnosti i objektivne mogućnosti.

Sve to dovodi do nepotpunih i kratkotrajnih znanja u svesti učenika. Zadatak škole i nastavnika je da nastavni proces organizuju na interesantan način, da za nastavne sadržaje pobude interesovanja svih vaspitanika i na taj način proces učenja učine lakšim i jednostavnijim. Da bi sve to znao, nastavnik mora vladati pedagoškim naukama, a posebno didaktikom. Ovaj udžbenik će vam u tome svakako biti od velike pomoći. Udžbenik se sastoji od 16 poglavlja, čiji redosled omogućava najlakše dolaženje do didaktičkih spoznaja. Udžbenik je pisan sa namerom da upozna studente/nastavnike sa osnovama didaktike, pa ga tako treba shvatiti. Tokom pisanja smo nastojali izabrati najaktuelnije sadržaje, interpretirati ih na interesantan način, a argumentacijom koju smo navodili za pojedina pitanja, stilom izlaganja, preglednošću, učini smo ovaj udžbenik što prihvatljivijim za širi krug čitalaca.

Pojava ovog udžbenika vezana je za bogato višegodišnje teorijsko i praktično iskustvo autora, stečeno radom u ulogama učitelja, nastavnika, profesora, pedagoga, autora brojnih naučnih, stručnih radova i dela.

Ovom prilikom autori se iskreno zahvaljuju svima onima koji su doprineli i olakšali izdavanje ovog udžbenika.

SADRŽAJ

1. POJAM DIDAKTIKE I RAZVOJ DIDAKTIKE MISLI.....	1
2. PREDMET POUČAVANJA I ZADACI DIDAKTIKE	6
3. OSNOVNI DIDAKTIČKI POJMOVI.....	8
3.1 OBRAZOVANJE	8
3.2 POUČAVANJE.....	10
3.3 UČENJE	10
3.4 NASTAVA	13
4. FAKTORI NASTAVE	15
4.1 UČENIK	17
4.2 NASTAVNIK.....	18
4.2.1 AUTORITET I PONAŠANJE NASTAVNIKA	28
4.3 NASTAVNI SADRŽAJI	32
4.3.1 TEORIJE O IZBORU NASTAVNIH SADRŽAJA.....	33
4.3.2 NASTAVNI PLAN I PROGRAM, KURIKULUM.....	35
5. VRSTE NASTAVE.....	41
6. DIDAKTIČKI PRINCIPI.....	43
6.1 PRINCIP NAUČNOSTI.....	46
6.2 PRINCIP OČIGLEDNOSTI I APSTRAKTNOSTI	46
6.3 PRINCIP POSTUPNOSTI I SISTEMATIČNOSTI U NASTAVI.....	48
6.4 PRINCIP VOJEVAJANA O UZRASTU UČENIKA.....	49
6.5 PRINCIP INDIVIDUALIZACIJE U NASTAVI	50
6.6 PRINCIP SVESNE AKTIVNOSTI UČENIKA.....	51
6.7 PRINCIP RACIONALIZACIJE I EKONOMIČNOSTI	52
7. NASTAVNE METODE	53
7.1 POJAM NASTAVNIH METODA.....	53
7.2 NASTAVNE METODE KROZ ISTORIJU	54
7.3 KLASIFIKACIJE NASTAVNIH METODA	55
7.3.1 VERBALNO-TEKSTUALNE NASTAVNE METODE.....	57
7.3.2 ILUSTRATIVNO – DEMONSTRATIVNE NASTAVNE METODE..	61
7.3.3 LABORATORIJSKO-EKSPERIMENTALNE NASTAVNE METODE	62
7.3.4 SAVREMENE NASTAVNE METODE	66
7.4 ODABIR I KORELACIJA NASTAVNIH METODA	70
8. OBLICI NASTAVNOG RADA.....	72
8.1 FRONTALNI / KOLEKTIVNI OBLIK RADA U NASTAVI.....	73
8.2 GRUPNI OBLIK RADA	73
8.2.1 FORMIRANJE GRUPE	74
8.2.2 FAZE STVARANJA GRUPE	75
8.2.3 ETAPE RADA U GRUPNOM OBLIKU	78
8.2.4 RAD U PAROVIMA	81
8.3 INDIVIDUALNI OBLIK NASTAVNOG RADA	82

9. ORGANIZACIJA NASTAVE.....	84
9.1 NASTAVNI SISTEMI	84
9.2 RAZREDNO-PREDMETNO- ASOVNI SISTEM NASTAVE	84
9.3 NASTAVNI ASOVI.....	85
9.3.1 TIPOLOGIJA NASTAVNIH ASOVA	86
9.3.2 STRUKTURA NASTAVNIH ASOVA	89
9.4 SAVREMENI NASTAVNI SISTEMI	91
9.4.1 HEURISTI KA NASTAVA.....	91
9.4.2 EGZEMPLARNA NASTAVA.....	92
9.4.4 PROBLEMSKA NASTAVA.....	95
9.4.5 INDIVIDUALIZOVANA NASTAVA.....	96
9.5 TOK NASTAVNOG PROCESA	98
9.5.1 PREPARATIVNA FAZA NASTAVNOG PROCESA	98
9.5.2 OPERATIVNA FAZA NASTAVNOG RADA.....	103
10. NASTAVNA SREDSTVA.....	107
11. ZNAČAJ I FUNKCIJA NASTAVNIH SREDSTAVA.....	109
12. KLASIFIKACIJA NASTAVNIH SREDSTAVA	111
12.1 PREMA NAČINU PERCIPIRANJA	111
12.1.1 VIZULENA NASTAVNA SREDSTVA	111
12.1.2. AUDITIVNA NASTAVNA SREDSTVA.....	118
12.1.3. AUDIOVIZUELNA NASTAVNA SREDSTVA	121
12.2 PREMA NAČINU UPOTREBE:	124
12.2.1. NASTAVNO-RADNA NASTAVNA SREDSTVA.....	124
12.2.2 DEMONSTRACIONA NASTAVNA SREDSTVA.....	125
12.2.3 LABORATORIJSKA-EKSPERIMENTALNA SREDSTVA	126
12.2.4 MANUELNA NASTAVNA SREDSTVA	126
12.2.5 MULTIMEDIJSKA NASTAVNA SREDSTVA	126
12.3 PREMA NAČINU IZRADE	127
12.4 PREMA FUNKCIJI:.....	128
12.5 S OBZIROM NA DIMENZIJE NASTAVNIH SREDSTAVA:.....	128
12.6 S OBZIROM NA NAČIN PRIKAZIVANJA POJAVA	128
12.7 PREMA NIVOU APSTRAKCIJE.....	129
12.8 S OBZIROM NA ZADATKE PREDMETA.....	129
12.9 OSTALE KLASIFIKACIJE	129
13. NASTAVNA POMAGALA	131
14. MEDIJI U OBRAZOVANJU	133
14.1. SUŠTINA I SADRŽAJ POJMA MEDIJ	133
14.2 SAVREMENI MEDIJI U VASPITNO-OBRAZOVNOM RADU	135
15. DIDAKTIČKA VREDNOST NASTAVNIH SREDSTAVA.....	142
LITERATURA	148